

Ras en recht

FRANKA HUMMELS ANP / LUCY NICHOLSON

ONDERZOEK

WWW.RUG.NL/LUSTRUMCONGRES

De Amerikaanse **Janet Thompson Jackson** omarmt het lustrumthema 'All Inclusive' volledig. Tijdens het lustrum zal zij op het internationale wetenschappelijk congres spreken over 'inclusive societies and sustainable peace'.

Thuis in Kansas, heeft ze een buurvrouw die uit Groningen komt. Die sprak altijd zo liefdevol over haar geboortegrond, dat het gezin van Janet Thompson Jackson op afstand ook van de stad is gaan houden. Bij een eerste bezoek aan Nederland, tien jaar terug, bleek die liefde niet ongegrond. Met de zus van haar buurvrouw raakte ze op slag bevriend. 'Zij helpt me ook heel erg met de taal.' Jackson werkt dit jaar als gastdocent aan de rechtenfaculteit van de RUG. Aan haar thuisinstelling, Washburn University School of Law in Topeka, doceert ze het vak 'Race and Law'.

Bevooroordeeld

Nee, de Amerikaanse wet is niet meer zo openlijk racistisch als in de tijden van de slavernij, of van de Jim Crow-wetten, die tot 1964 regelden dat aparte voorzieningen voor zwarte en witte Amerikanen waren toegestaan. Er is heel veel progressie gemaakt, zegt Jackson. 'Maar hoewel écht racistische wetten nu al een halve eeuw verboden zijn, werken heel veel wetten nadelig voor bepaalde minderheden. Zwarte mensen, vaak.'

Naar deze mechanismen doet ze onderzoek in de VS: 'Het is bij het strafrecht het duidelijkst. In de wet wordt geen onderscheid gemaakt tussen zwart en wit. Maar de keuze of iemand wordt voorgeleid of niet, wordt door een mens genomen, en ieder mens is bevooroordeeld. Zwarte mannen worden veel vaker naar de rechtbank gestuurd. Daar komen ze voor een jury te staan. De wet staat toe dat jury's geen afspiegeling vormen van de samenleving. Ook de vaak witte juryleden brengen hun vooroordelen mee.' 'Zij hebben op tv gevangenen vol zwarte mannen gezien. Dat beïnvloedt hun oordeel, waardoor zo'n zwarte man, of hij nu schuldig is of niet, een grote kans heeft ook naar de gevangenis te gaan. Waarmee het probleem in stand blijft.'

Artikel 1

Omdat ze te gast is in Nederland, de taal pas vier maanden leert en het recht nog niet van buiten kent, durft ze zich niet te branden aan ferme uitspraken over hoe Nederlandse wetten racistische gevolgen kunnen hebben. 'Maar zeker is dat er ook in Nederland een raakvlak is tussen wet en ras. Dat blijkt bijvoorbeeld al uit jullie grondwet.'

Niet voor niets is in artikel 1 duidelijk gemaakt dat discriminatie op afkomst niet mag – als zulke discriminatie geen juridisch thema zou zijn, hoefde je dat ook niet op te schrijven.’ ‘Ook in het Nederlandse strafrecht bestaat ruimte voor menselijke vooroordelen. En neem de discussies over vluchtelingen: een van de belangrijkste politieke thema’s, waarin kleur een grote rol speelt.’

Regels of systemen die bedoeld of onbedoeld een bepaalde groep benadelen, kunnen gemakkelijk ontstaan, zegt Jackson. ‘Vooral als de groep die de besluiten neemt alleen bestaat uit mensen die er zelf geen last van zullen hebben. Zij wéten soms simpelweg niet dat het voor anderen niet zo goed uitpakt als voor hen, omdat ze dat andere perspectief missen.’

All Inclusive

Daarom is diversiteit belangrijk, vindt Jackson, die benadrukt dat het niet alleen gaat om ras, maar ook om bijvoorbeeld sekse, gaardheid en fysieke gesteldheid. ‘Hoe meer perspectieven je aan tafel hebt, hoe evenwichtiger de besluiten die je neemt. Het is daarvoor wel belangrijk dat er behalve diversiteit ook sprake is van inclusie. Aan tafel moet niet alleen een divers gezelschap zitten, maar er moet ook echt naar iedereen geluisterd worden.’ Ze is daarom heel blij dat haar gastuniversiteit de RUG het thema ‘All Inclusive’ heeft gekozen voor de lustrumviering.

Ook over het thema van de grote conferentie die aan het lustrum is gekoppeld, ‘Growing together: celebrating diversity and fostering inclusion’ is Jackson ronduit enthousiast. ‘Want hiermee laat je zien dat diversiteit en inclusie niet slechts problemen zijn die je op moet lossen, maar goede zaken waarvan iedereen profiteert.’ Onderzoek na onderzoek bewijst dat, zegt ze: bedrijven met meer vrouwen in de top, hebben betere jaarcijfers. Groepen waarin mensen van verschillende afkomst samenwerken, gaan creatiever te werk en lossen problemen beter op.

Optimist

‘Ik ben een optimist, en blij met elke stap in de goede richting. Het thema van het lustrum en het congres is zo’n stap. Maar we moeten

niet zo naïef zijn te denken dat we daarna al onze bestemming hebben bereikt.’ Onlangs nog werd ze in de gangen van het Harmoniegebouw aangesproken door een studente, een zwarte vrouw, net als zichzelf. ‘Ze vroeg of ik de nieuwe visiting lecturer was. Dat ze me staande hield, omdat ze zelden docenten zag zoals zij. Ik heb haar nummer gevraagd, we zijn een paar keer gaan lunchen. Die herkenning maakt het verschil of de RUG voor iemand een goede onderwijsinstelling is, of een thuis.’

Jackson zal op het lustrumcongres spreken over ‘inclusive societies and sustainable peace’. Zij ziet de universiteit als een onlosmakelijk deel van de maatschappij. Ze zou graag willen dat de universiteit niet alleen een

FOTO REVER BOXEM

eigen – inclusieve – microsamenleving vormt, maar die inclusieve boodschap ook buiten de muren van de academie uitdraagt. Dat geeft ze ook haar studenten in Kansas mee, die ze nu van afstand begeleidt. Zij runnen een adviespraktijk voor mensen die een klein bedrijf of een non-profitorganisatie willen beginnen. Ook in de leiderschapstraining die ze in Groningen gaf aan honours-studenten speelde diversiteit een rol.

‘Juryleden hebben op tv gevangenis vol zwarte mannen gezien. Dat beïnvloedt hun oordeel’

Warm welkom

Zelf voelt ze zich zowel op haar faculteit als in Stad warm verwelkomd. Dat was geen verrassing: Toen ze met haar gezin

plannen maakte voor een jaar in het buitenland, ging haar hart al snel naar Groningen uit. Zelfs voordat haar betrekking aan de RUG officieel rond was, was haar keuze voor de stad al definitief geworden. Als het misliep, zouden zij, haar man en hun dochter drie maanden in de stad gaan neerstrijken, tot Jackson op een andere Europese universiteit alsnog aan de slag kon. ‘Maar gelukkig kreeg ik die aanstelling die ik zo graag wilde, waardoor we hier een heel jaar kunnen blijven.’

Haar dochter gaat naar een internationale school, haar man is vrijwilliger bij een vluchtelingenorganisatie. ‘Ook al zijn we hier maar een jaar, we willen echt deel uitmaken van de maatschappij. In Groningen is dat niet moeilijk.’ Inclusiviteit in de praktijk.